

Walka z kryzysem

Forma i treść

Ruch narodowo - socjalistyczny w Niemczech, zajmuje się reorganizacją związków gospodarczych. Celem tej reorganizacji jest, by w przyszłości związki służyły polityce „wspólnoty narodowej”. Pozornie przypomina to na szczeblu państwa, gdzie różnym związkom każe się robić politykę „państwową”.

Ale tylko pozornie. W Niemczech bowiem stwarza się we wszystkim do realizacji program, może w szczególności jeszcze nieskonkretyzowany, ale mający wyraźnie wytyczone cele. U nas program streszcza się do zawołania: słuchać bez gadania.

I dlatego w Niemczech, mimo te czynne liczne błędy, podporządkowywanie polityce „wspólnoty narodowej”, prowadzi do odrodzenia, również i moralnego, całego gospodarstwa narodowego, u nas widzimy coraz większą demoralizację życia gospodarczego.

Tam bowiem mamy bogatą treść, której forma czasami może wzbudzać wątpliwości, u nas mamy tylko bezduszną formę, bez żadnej treści wewnętrznej.

X.

Giełdy

GIEŁDA ZBOŻOWA

Na wczorajszym zebraniu giełdy zbożowo-towarowej w Warszawie ogólny obrót wynosił 5.044 tony, w tym żyta 3.125 ton. Notowano za 100 kg. parytet wagon Warszawa w handlu hurtowym, w ładunkach wagonowych: żyto jednolite 14,25—14,75, pszenica jednolita 22—22,50, pszenica zbierana 21—22, owses jednolity 14,50—15, owses zbierany 14—14,50, jęczmień browarny 15,50—16, jęczmień przemysłowy 14,50—15, jęczmień pastewny bez obrotów, groch polny z workiem 21—23, groch Victoria z workiem 24—27, rzepak zimowy 37—39, rzepak zimowy 37—39, rzepak letni 37—39, mak niebieski z workiem 50—60, mak pszenka luksusowa gatunek pierwszy 40—45, mak pszenka gat. pierwszy 37—40, mak pszenka gatunek drugi 34—37, mak pszenka gatunek trzeci pościelna 20—25, mak żytnia pyłowa gatunek pierwszy 25—27, mak żytnia sítkowa gatunek drugi 19—21, mak żytnia razowa 19—21, otręby pszenne szale 9,50—10, otręby pszenne średnie 9—9,50, otręby żytnie 7,50—8,50, kuchenia 16—16,50, kuchenia razowa 13—13,50, kuchenia słonecznikowe 16,50—17.

ZBOŻE W POZNANIU

Cedula giełdowa. Warunki: handel hurtowy parytet Poznań dostawa bieżąca za 100 kg. kursy transakcyjne: żyto 60 ton — 14,85; żyto na odm. warunek 450 ton; jęczmienia przemysłowego 15 t. 15,00; owsa —. Kursy ustalone na podstawie cen orientacyjnych w zł.: żyto 14,50—14,75; pszenica nowa zdalna do przemiału 19,50—20,00; jęczmień 682—691 gr. —; 643—662 gr. —; browarny 16,00—17,00; jęczmień zimowy 13,50—14,00; owses 13,00—13,25.

GIEŁDA MIĘSNA

W tygodniu ubiegłym sprzedano na Giełdzie Mięsnej w Warszawie trzody chlewnej 3.530 sztuk, bydła 902 i cieląt 410 sztuk. Ożywienie w okresie całego tygodnia dało się zauważyć jedynie na targowisku trzody chlewnej. Na targowisku cieląt towar poszukiwany, mięso cielęce nadal wykazywało. Ceny kształtowały się, jak następuje: woły młode tuższe za 100 kg. loco Warszawa 70—75 zł., młode mięsiście 65—70 i 60—65, starsze karmne 50—55, krowy oddojone tłuste 55—60, cielęta odżywione 80—85, mięsiście kresowe 60—65, świnię słonowatą od 150 kg. wzwzwy 120—125, od 130—150 kg. 110—120, mięsne od 110 kg. wzwzwy 95—105. Mięso uboju warszawskiego: wołowina zady I gat. 125—135, zady II gat. 110—120, przody koszerne I gat. 130—160, II gat. 100—120, cielęcina zady I gat. 190—200, przody koszerne I gat. 170—180, bułaczka zady 120—140, przody 100—120, wieprzowina słonowata I gat. 145—150, mięsna II gat. 140—145, chuda III gat. 135—104. Mięso przywozowe zady I gat. 105—115, zady II gat. 90—100, przody koszerne I gat. 85—90, II gat. 70—80, cielęcina zady I gat. 170—180, zady II gat. 140—160, przody koszerne I gat. 130—140, II gat. 110—120, bułaczka zady 90—130, przody 60—90, baranina zady 100—130, wieprzowina mięsna II gat. 130—140.

Splaty rat urzędniczych odroczone na 6 miesięcy

Sprawa odroczenia spłaty rat zaliczek, zaciągniętych przez pracowników państwowych, została już rozstrzygnięta w sensie pomyślnym. Minister skarbu, prof. Zawadzki wystosował do wszystkich urzędów centralnych polecenie, aby spłaty przez urzędników zaliczek odroczone na okres 6 miesięcy, t. j. na czas spłaty państwowych obligacji pożyczki narodowej.

Cztery formy ustroju gospodarczego

Anarchizm — komunizm — kapitalizm — ustrój stanowy

Przekonanie, że dzisiejszy ustrój gospodarczy nie da się utrzymać, rozszerza się coraz bardziej. Wobec tego aktualne staje się zagadnienie, jaki będzie ustrój gospodarczy w przyszłości, a jednocześnie zagadnienie, jakie w ogóle mogą być formy ustroju gospodarczego. A jeszcze dość rozpowszechniony jest pogląd, że istnieją i istnieć mogą tylko dwa ustroje: kapitalistyczny i komunistyczny. W tych warunkach interesujące będzie zapoznanie się z poglądami znanego ekonomisty Ottmara Spanna. Uważa on, że teoretycznie biorąc możliwe są 4 formy ustroju, z których jednak niektóre w zupełnie czystej formie w życiu zrealizowane być nie mogą.

Pierwszą formą — jest czysty ustrój kapitalistyczny. Gospodarstwo społeczne, jako pewna całość organiczna nie istnieje. Składa się ono z zupełnie samodzielnych jednostek, których nieczem nieskrępowana działalność gospodarcza, wywołana jest dążeniem do osiągnięcia możliwie wielkiego zysku. Wzajemnym łączącym, zresztą bardzo luźno i mechanicznie poszczególne podmioty gospodarujące, jest wymiana dóbr i usług. Państwo nie powinno się wtrącać do spraw gospodarczych, układać się one będą samorzutnie na podstawie wolnej i nieczem nieskrępowanej gry interesów. Ustrój taki istnieje jedynie w liberalnej doktrynie ekonomicznej. W praktyce nie jest i nie może być nigdzie zrealizowany, gdyż natychmiast doprowadziłby do zupełnej anarchii, przy której uległaby likwidacji sama działalność gospodarcza.

Drugą formą ustroju gospodarczego jest planowa gospodarka komunistyczna. Jest to również ustrój mechanistyczny. Nie uznaje on różnic pomiędzy poszczególnymi jednostkami oraz pomiędzy poszczególnymi funkcjami życia gospodarczego. Ma on być wynikiem zatamizowania społeczeństwa, wynikającego ze

zniszczenia dotychczas istniejących komórek życia gospodarczego, scentralizowana w ten sposób otrzymanych atomów ludzkich w skoncentrowane i w silną władzę centralną wyposażone gospodarstwo-państwo. Teoria tego rodzaju ustroju, sformułowana została w dziełach Marxa i Lenina. W idealnej formie mogłyby się one zrealizować jedynie w drobnych związkach społecznych, związanych silnie węzłem moralnym, np. w zakonach. Ten ustrój usiłuje realizować Rosja Sowiecka.

Trzecim ustrojem, według Spanna, jest ustrój związanej gospodarki stanowej. Jest to ustrój organiczny, przewidujący istnienie pomiędzy państwem a jednostką szeregu związków pośrednich o charakterze publicznym - prawnym, z których każdy ma pewne własne funkcje gospodarcze do wykonania. Państwo prowadzi politykę gospodarczą przez te związki, nadając całoci gospodarstwa społecznego właściwy kierunek. Przykładem takiego ustroju, ale bynajmniej nie jedynym, jest stanowy ustrój średniowiecza.

Czwartym ustrojem jest dziś istniejący, zwany przez Spanna ustrojem związanego kapitalizmu. Jest to właściwie praktyczna realizacja ustroju pierwszego — nieczem nieskrępowanego kapitalizmu. W praktyce bowiem realizacja ustroju, wydedukowanego przez Smitha i Ricarda natrafia na istniejące w ramach społeczeństwa więzy i komórki społeczne. Coprawda następuje rozkładanie się dotychczasowego ustroju społecznego, ale proces ten odbywa się stosunkowo powoli. Jest więc ten ustrój ustrojem przejściowym, w którym następuje rozkładanie się poprzednio istniejącego ustroju związanej gospodarki stanowej. Charakterystycznymi przejawami tego ustroju jest z jednej strony perijodyczność powtarzające się kryzysy gospodarcze, z drugiej zaś strony powstanie mas proletariatu.

Spann tak charakteryzuje obrazowo wyżej wymienione cztery ustroje gospodarcze: „Niczem nieskrępowany kapitalizm” — pisze on — „to dom warjatów, w którym każdy postępuje według swego widzimisię i bojaźliwie pilnuje swej własności; gospodarka komunistyczna, w której każda jednostka siedzi, związana w swej celi; dzisiejszy ustrój kapitalistyczny to przekształcające się gospodar-

stwo domowe, w którym po śmierci ojca następuje podział spadku; wreszcie gospodarstwo stanowe—to kwitujące, dobrze urządzone i zorganizowane gospodarstwo domowe, w którym w odpowiedniej proporcji istnieją obowiązki i prawa, zadania i przywileje, trud i wynagrodzenie”. Ten ostatni ustrój uważa Spann nie tylko za najlepszy, ale za jedyny, który na dłuższą metę może w ogóle istnieć.

Specjalne odznaki za pożyczkę narodową

Według agencji „Press” każdy obywatel otrzyma po subskrypcji pożyczki narodowej odznakę mosiężną, wyobrażającą stylizowanego Orła Polskiego. Niezależnie od tego, mennica państwowa przygotowuje w wielkiej tajemnicy ograniczoną ilość złotych odznak, które będą przyznane tym spośród obywateli, którzy przyczynili się najwydatniej do powodzenia subskrypcji

pożyczki narodowej. Jak słychać, uwzględnić się będzie przy przyznawaniu złotych odznak pożyczkowych zasług obywateli przy subskrypcji i skutecznej propagandzie pożyczki w poszczególnych środowiskach i warsztatach społecznych z uwzględnieniem możliwości finansowych danych jednostek i grup.

Wywóz bekonów do Anglii zagrożony

Z dniem 15 b. m. weszło w życie dalsze ograniczenie importu bekonów i szynki do Anglii, ogłoszone w Londynie specjalnym rozporządzeniem rządu i zakomunikowane przed stawicielstwom krajów importujących te artykuły na rynki brytyjskie. Nowe to rozporządzenie ma obowiązywać do dnia 28 lutego r. 1934.

Ogólny kontyngent przywozu bekonów i szynki do Anglii został określony na 3.500.000 centnarów, przyczem do ilości tej zostały włączone również przetwory mięsne w puszkach.

Dla Polski został wyznaczony kontyngent na ten okres w wysokości 333.550 centnarów, a więc blisko 10 proc. ogólnej ilości importu w tym zakresie. Kontyngent ten w

rozkładzie na okresy czterotygodniowe wynosi po 55.590 centnarów w każdym okresie. Ilością tą są objęte zarówno bekony jak i szynki peklowane oraz szynki w puszkach.

W porównaniu do ilości 389.950 centnarów, które moglibyśmy wywieźć w okresie od 15 b. m. do 28 lutego r. 1934, biorąc za podstawę ostatnią miesięczną kwotę kontyngentową, a mianowicie 70.900 centnarów, kontyngent polski uległ zmniejszeniu o około 14 i pół proc. W rzeczywistości jednak odsetek ten jest wyższy, gdyż do kwoty ogólnej zostały zaliczone również szynki w puszkach, których wywóz z Polski do Anglii ujawniał ostatnio wzrastającą z miesiąca na miesiąc tendencję zwyżkową.

Kartel cementowy zawieszony

Minister przemysłu i handlu wystąpił do sądu kartelowego z wnioskiem o rozwiązanie kartelu cementowego.

Według komunikatu Pol. Agencji Telegraficznej krok rządu jest wynikiem skrupulatnych badań, które wykazały, że obecne ceny cementu są niewspółmiernie wysokie z cenami innych przetworów

przemysłowych. Drożyzna spowodowała w kraju zanik spożycia cementu, hamując rozwój ruchu budowlanego i uniemożliwiając eksport cementu zagranicę.

Z dniem 19 b. m. minister przemysłu i handlu zawiesza wykonanie umów kartelowych w przemyśle cementowym.

POD POLSKĄ BANDERĄ Pielgrzymka Narodowa do

ZIEMI ŚWIĘTEJ
połączona ze zwiedzaniem **A T E N**
KONSTANTYNOPOLA
E G I P T U
10.X — 7.XI
Zł. 1290.—

Protektorat i osobiste kierown. J. Ex. Ks. Biskupa OKONIEWSKIEGO
Zapisy: AKCJA KATOLICKĄ Pelplin.
WAGONS-LITS COOK, Warszawa, Krak. Przedm. 42/44

Spadek cen hurtowych i detalicznych Znowu rozwarcie się nożyc

Sierpień przyniósł bardzo poważny spadek cen artykułów rolnych, wywołany głównie wzmogą na podaż ze strony rolników, chcących za wszelką cenę zdobyć środki gotówkowe w okresie żniw. W związku z tem, wskaźnik cen hurtowych artykułów rolnych, biorąc za podstawę rok 1927 = 100, obniżył się z 50,4 w lipcu r. b. na 42,8 w sierpniu r. b., czyli o 15,1 proc. Natomiast wskaźnik cen artykułów przemysłowych spadł tylko o 1 proc., czyli z 64,1 na 63,4. Ze względu na duży spadek cen artykułów rolnych, ogólny wskaźnik cen hurtowych obniżył się o 7,1 proc., wynosił bowiem w lipcu 58,

a w sierpniu 53,9.

Wskaźniki poszczególnych artykułów, przedstawiały się w sierpniu r. b. następująco (w nawiasach cyfra z lipca r. b.): produkty spożywcze, roślinne, krajowe 42,3 (57,5), zwierzęce 43,6 (42,3), kolonialne 66,3 (66,8), drzewo 49,5 (46,2), materiały włókiennicze 50,7 (52,6), węgiel 99,7 (99,7), metale 68,2 (69,4), różne 70,6 (71,2).

Ogólny wskaźnik cen detalicznych w Warszawie, wynosił w sierpniu r. b. 65,7, wobec 67,9 w lipcu r. b., obniżył się więc o 3,2 proc. Ogólny wskaźnik w sierpniu ub. r. wyrażał się cyfrą 75,1.

Projekt ustawy O wywłaszczeniu gruntów

Min. Spraw Wewnętrznych opracowuje projekt ustawy o wywłaszczeniu gruntów, stanowiących własność prywatną, a będących przedmiotem użytku publicznego. W wielu bowiem miastach szczególnie na obszarze województw wschodnich, pewna część ulic i placów publicznych stanowi własność prywatną. Stan

taki, według zdania M. S. W., utrudnia w wysokiej mierze utrzymywanie odpowiednich ulic i placów w należytym porządku oraz czyni jakiegokolwiek inwestycje, konieczne ze względu na interes publiczny, prawie niemożliwe.

Indywidualne uregulowanie spraw użytkowania lub nabywania przez związki komunalne wspomnianych gruntów napotyka z reguły na znaczne trudności. Ponieważ droga dobrowolnej ugody nie prowadzi do celu, więc pozostaje droga przymusowego uregulowania sprawy w drodze ustawowej.

Min. Spraw Wewnętrznych wystąpiło z projektem ustawy o wywłaszczeniu gruntów, stanowiących własność prywatną, a będących przedmiotem użytku publicznego. Projekt M. S. W., o ile nie spotka się ze sprzeciwem innych ministerstw, zostanie przedłożony ciałom ustawodawczym na jesiennej sesji.

Wiadomości

gospodarcze

TARGI JECZMIENNE W POZNANIU

W dniach 29 i 30 b. m. oraz 1 października odbędą się w Poznaniu w t. zw. „Pałacu Targowym” Międzynarodowych Targów Poznańskich — Drugie Ogólnopolskie Targi na jęczmień browarny.

Targi te wzbudziły wśród producentów jęczmienia oraz browarów i kupiectwa zbożowego duże zainteresowanie, wobec czego zapowiada się liczny udział producentów - wystawców z całego kraju, oraz spodziewane jest przybycie do Poznania najpoważniejszych odbiorców jęczmienia. Targi stanowiąc będą okazję dla producentów korzystnego zbytu jęczmienia, umożliwiając kupiectwu i browarom zapoznanie się z jakością tegorocznego jęczmienia i zakup większych, jednolitych partii ziarna o wymaganym gatunku.

HANDEL ZAGRANICZNY WŁOCH W SIERPNIU B. R.

W sierpniu roku b. wartość importu włoskiego wyniosła ogółem 532.918.733 lirów, wobec 525.662.689 lirów w sierpniu ub. r., wartość eksportu zaś 456.366.261 lirów wobec 535.286.876 lirów.

W ciągu pierwszych 8-iu miesięcy b. r. wartość importu osiągnęła 4.956.440.367 lirów, a eksportu 4.012.919.924 lirów, przyczem deficyt bilansu handlowego wyniósł 943.520.443 lirów, gdy w tym samym okresie ub. r. wynosił 1.349.496.047 lirów.

CLA OD DROBIU BITEGO W ANGLII

Jak donoszą z Londynu, angielskie ministerstwo skarbu na wniosek doradczej komisji celnej zarządziło podwyżkę cła od przywozu drobiu bitego, oprócz indyków, z 10 proc. ad valorem do 3 pensów od funta. Nowe cło obowiązuje od 18 września.

Należy zaznaczyć, że wywóz z Polski drobiu do Anglii w roku 1932 wynosił: geśi — 131.000 zł. kur — 568.000 zł., innego ptactwa — 33.000 zł., indyków — 369.000 zł., ptactwa dzikiego — 136.000 zł.

Podwyżka cel angielskich odbije się ujemnie na naszym wywozie drobiu i ptactwa bitego.

TRANSPORTY SŁONINY DLA SOWIETÓW

W tych dniach wysłany został przy pośrednictwem Związku Wytwórców i Eksporterów Wedlin nowy transport w ilości 24.000 klg. słoniny dla moskiewskiego „Torgsina”.

WZROST BEZROBOCIA WE WŁOSZECH

Według oficjalnych danych, ilość bezrobotnych we Włoszech w dn. 31 sierpnia r. b. wynosiła 888.560 osób wobec 824.195 w dn. 31 lipca b. r. i wobec 945.872 w dniu 31 sierpnia ub. roku. W ogólnej liczbie bezrobotnych jest 695.036 mężczyzn i reszta kobiet. W stosunku do końca lipca b. r. przybyło 45.092 bezrobotnych mężczyzn i 19.276 bezrobotnych kobiet, czyli razem 64.368 osób.

Najliczniejszą grupę wśród bezrobotnych stanowią robotnicy drogowi i budowlani oraz tkacze i robotnicy konfekcyjni. Najliczniej dotknięta jest plaga bezrobocia Lombardia, najmniej zaś bezrobotnych, bo zaledwie 6.486 osób, liczy Umbria.

EKSPORT MEBLI DO ANGLII

Organizacje rzemieślnicze w Łodzi otrzymały ostatnio z Anglii bardzo poważne propozycje zakupu polskich mebli kuchennych i krzesel. Obecnie organizacje te przeprowadzają szczegółowe badania nad propozycjami angielskimi i analizują kalkulacje proponowanych cen i warunków. Jeśli badania wypadną dodatnio, rzemieślnicy stołarskie okręgu łódzkiego otrzyma bardzo poważne zamówienia w tym zakresie.

NOWA WĘDZARNIA W GDYNI

W najbliższych dniach rozpocznie się w porcie rybackim w Gdyni budowa nowej wędzarni. Wędzarnia będzie miała dwadzieścia cztery piece i będzie szcześnie rozbudowana na fabrykę konserw rybnych.

NAJWESELSZY TEATR STOLICY

Cyganeria

w gmachu d. „Morskiego Oka” Jasna 3

ZULA POGORZELSKA

MIRA ZIMINSKA

EUGENIUSZ BODO

KONRAD TOM

ZIZI HALAMA

LENA ZELICHOWSKA

FRYDERIK JAROSY

STEFIA GORSKA

EDMUND MINOWICZ

HEINRICH

PROKOPIAKOWNA

ALESSO

M. HALICZ

WOSZCZEROWICZ

i wielu innych.

Kiedy jedziesz do

WARSZAWY

...A wieczorem musisz zobaczyć wspaniałą rewję

RAM-PAM-PAM

udział biorą połączone zesp. b. teatr. Qui pro Quo i Bandy

NAJWESELSZY TEATR STOLICY

Cyganeria

w gmachu d. „Morskiego Oka” Jasna 3